

2570

66

24560

24561

24562

24563

24564

24565

24566

24567

84

p-24

891.99

Հայկ. Գ. Կարապետյան

ԵՐԷՐ ՔՍԱԿԱՀԱՏՆԵՐԸ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹՅՈՒՆ

(ՄԷԿ ԱՐԱՐ)

ԴՐԵՑ

ՍԱՐԿԱԻԱԳ

(Յարութիւն Տ. Մանալեան)

ՀՀ-1878

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Տպագր. Ա. ԳԱՍԱՊԵԱՆ

1923

23576-44.3

Հրահարակութեան եւ ներկայացման իրաւունքը վերապահուած է հեղինակին ու անոր կնիքը չը կրող օրինակները անվաւեր են :

2791-55

Ն Ա Խ Ա Մ Ո Ւ Տ

Կեանքը՝ ինքնին կասկերգութիւն մըն է արդեւ իր քաղնագան երեւոյթներով :

Կասկերգութիւններու նպաստին է՝ մարդկային յոռի բարեւոր բեմադրելով՝ ձաղկել եւ ուղղել զանոնք եւ այսպէս, բարոյական դասեր հանել անիկ , մեզ համար :

Աւելորդ պիտի ըլլար ուրեմն նոր կասկերգութեան մը մասին խօսիլ հոս :

Մենք այն կասկերգութիւնը հրապարակ նեկելով՝ երբեք յաւակնութիւնը չունինք Մօլիէրի մը եւ կամ Պարոնեանի մը համբաւին տիրանալու :

Այն կասկերգութիւնը , սակայն , որքան ալ բարձր թոյլի կամ գրիչի մը արդիւնք չէ , բայց եւ այնպէս ունի իր առաւելութիւններն ու օգուտները , բարոյական ու փիլիսոփայական տեսակետով :

Հասարակութեան կը թողունք ուրեմն , այն դոյզն գործին զնահասքներ , առանց գովեստներ ակնկալելու :

ՀԵՂԻՆԱԿԸ

❧ ԱՆՁԵՐԸ ❧

ՃԱՇՍՐՍՆԱՊԵՏ	—	ԹՈԴԱՏԼԵԱՆ
ՍՊԱՍՍԻՈՐ	—	ԹՈՐՈՍ
ՄԵԼԻՔՈՆ	}	ՔՍԱԿԱՀԱՏՆԵՐ
ԴԱՍՊԱՐ		
ՊԱՂՏԱՍՍՐ		

ԵՐԷՔ ՔՍԱԿԱՀԱՏՆԵՐԸ

ՏԵՍԱՐԱՆ Ա.

(Տեսարանը կը ներկայացնէ փառաւոր
նաւարան մը)

Ճաւարանապետը առանձին նստած

Աստիճանին վաճառական մ'էի, Համիտի երեսէն սնանկացայ. վերջը յանձնակատարութեան սկսայ, տեսայ որ զլուս չպիտի կրնամ ելնել՝ ձգեցի, նպարաւաճառի մը խանութ բացիւ. Այս անգամ ալ վէրէսիէ (այսինքն ապառիկ) տալով խերս անիծուեցաւ և դարձեալ սնանկացայ. վերջապէս ստիպուեցայ այս փառաւոր ճաւարանը բանալ՝ Կաղանդի առաջին օրը, Մի՛ զարմանաք սակայն երբ ըսեմ թէ՛ մինչև հիմա անօթի չուն մըն ալ չերեւցաւ փորը կշտացնելու համար, որովհետև շնորհիւ Սահմանադրութեան, քաղաքապետութիւնը չունենալ ալ հիմա վերցնել սկսած է փողոցներէն. Ի՛նչ ընելու ես ալ չեմ դիտեր, Փութութեանայ բռնուած նաւապետի մը պէս չուարած մնացած եմ. Այսօր զլիւսուս մաղէն շատ ճաւարան կայ... որ կողմը դառնաս «բէսթօրան» «բէսթօրան» «բէսթօրան» կը կարդաս խանութներուն վրայ, բայց զարմանալին հոն է որ անոնք ալ ինծի պէս առտուընէ մինչև իրիկուն օդ կըլլելէ զատ բան մը ըրած չունին... ասոր ալ պատճառը ճողոպրիստներուն օրէ օր շատնալն է, ասանկներուն ապառիկ տաս՝ կերակուրդ կ'ուտեն, կ'ուտեն, դրամդ ալ կ'ուտեն. իսկ եթէ չիտաս՝ կերակուրներդ կը հոտին և կը թափուին... Տեսնեմ ժամացոյցը

քանի՞ն եկաւ, օ՛օհ, կէս գիշերը անցեր է և տակաւին մարդ չերեւցաւ, ասանկ երթալու ըլլայ նէ, հասկցուեցաւ, այս գործէն ալ թոփ պիտի նետենք... Գոնէ սպասաւորս կանչեմ և մի քիչ տեղեկութիւններ առնեմ գործերուս վրայօք և մեռաքներս տէֆ ընեմ... Ծօ՛, Թօրո՛ս... հո՛ս եկուր (սպասաւորը կ'ուշանայ), ծօ՛, քեզի կ'ըսեմ կոր չորեպապ, ո՛ւր ես... ծօ՛ պօռալէն կոկորդս պատուեցաւ... տեսէք տակաւին կեցեր է... հա՛յ աւա, նալ հա՛յ... :

(Սպասաւորը արտորալով ներս կը մտնէ):

ՏԵՍԱՐԱՆ Բ.

Նոյն եւ սպասաւոր

Սպասաւորը. — Ծառայ եմ էֆէնտիմ:

Ճաշարանապետը. — Ծօ՛, աս ինչի՞ն ծառան ես, որ՝ երբ կը պօռամ, կը կանչեմ, տեղէդ անգամ չես չարժիր, կը քնանայի՛ր, ի՛նչ կ'ընէիր:

Սպասաւորը. — Ո՛հ, ասանկ հաւային հիշ մարդուն քունը կռկայ՝ որ քնանամ, մի՞նակ թէ սանկ եան եկած էի, կերակուրներուն ճըղըրդուքներէն վեր ցատկեցի: տեսայ որ խըղարդմային տակը առեր է, քիչ մը ջուր լեցուցի անմիջապէս:

Ճաշարանապետը (բարկացած). — Ծօ՛ վայ ահամթ լվայ, ատ ի՛նչ միւղէվիրութիւն է ըրածդ. ծօ՛ պառկած չէիր նէ ընտո՞ր եան կռկաս. հէլպէդ քունդ տարեր է քի անդին ալ խըղարդմային տակը առեր է:

Սպասաւորը. — Աման էֆէնտիմ, մի՛ բարկանար, բոլորովին տակը առած չէր. ալուոր մը կարմրեր էր, քիչ մը վրան ջուր լեցուցի քի բոլորովին չէրի:

Ճաշարանապետը. — Սանկ չըսեմ, է մէկալ կերակուրներուն ալ գոնէ նայեցա՞ր, անոնց ալ թէնճիրէնեւ

րուն տակը չառնէ, դաթը խալայսըղ է ետքը բոլորովին կը ծակի:

Սպասաւորը. — Այդ մասին՝ հի՛շ մէռաք մընէք վարպետ, փա՛ռք Աստուծոյ, չնորհիւ թէրքօղին՝ ջուրերնիս առատ կը վազէ կոր, քանի կերակուրներուն ջուրը քաշէ, մէկ թարաֆէն հասըռէ ջուր կը լեցնեմ կոր:

Ճաշարանապետը. — Աֆէրի՛մ, ապրի՛ս, տեսա՞ր մի եա, հիմա աչքս մտար. հէլպէթ գիտես, միսին զինն ալ երթալէն բարձրանալու վրայ է. մէկ կողմէն նայէ որ միւշաէրիին առջև ոսկորի կտոր մը դնես, քիչ մըն ալ սալցալը ջուր, լմեցաւ գնաց. որովհետեւ հիմա գոխ կայ, խնայողութեան դար է:

Սպասաւորը. — Անոր համար, ես ալ, հիմա ուրիշ խնայողութիւն մը կ'ընեմ կոր:

Ճաշարանապետը. — Ինչպէ՞ս:

Սպասաւորը. — Միւշաէրիին աւելցած կերակուրները նորէն թէնճիրէններուն մէջ կը պարպեմ կոր:

Ճաշարանապետը. — Աֆէրի՛մ, էփէյի իւշկիւզար ես եղեր, հիմա այդ խելքիդ հաւնեցայ, ա՛լ աչքս մտար, քիչ օրեն ես ալ ամսականդ կ'աւելցնեմ. հիմա գնա սա կերակուրներուն լիսթան բեր տէ՛ անգամ մըն ալ աչքէ անցնեմ, նայիմ ի՛նչ կերակուրներ պատրաստած ես:

Սպասաւորը. — չիմա (ու վազելով կ'երթայ):

ՏԵՍԱՐԱՆ Գ.

Ճաշարանապետ առանձին

Խօսքս պակաս մնաց, մոռցայ ըսել որ՝ այս ճաշարանին տարին 100 ոսկի վարձք կուտամ, բայց դեռ 100 փարա գրպանս չէ մտած: Սպասաւորիս ալ վրան, գլուխը, պողպղը իմ վրայ ըլլալով՝ ամիսն ալ 2 ոսկի կը վճարեմ, գիտեմ թէ ան ալ մէկ փարա չարժէր... բայց

ինչ ընեմ, ասկէ ալէկն ալ չը գտայ, անոր համար, ուղիմ չուզեմ էյվալլահ պիտի ընեմ իրեն... Թէն լաւ գիտեմ որ պատրաստուած կերակուրները անոր ետեւից կը լլայ կոր... Տեսա՞ք ես, վիզը ճիշդ խողի վիզ դառնա՞ծ է, խելքը միտքը, առտուընէ մինչև իրիկուն ուտելու վրայ է, քանի խոհանոց կը մտնեմ՝ կը տեսնեմ որ միշտ բերանը կ'երերայ, պողպատ մը ունի որ խողին պողպատը քովը խալթ կերած է։ Տեսէ՞ք, գնաց լիթան բերելու՝ դեռ պիտի գայ, ո՞վ գիտէ ո՞ր թէնձիրէյին խալթը բացած՝ զընտելամիշ կ'ըլլայ կոր։ Շան սուռաթը դիւ միտքի վրայ պիտի նստեցնէ... բայց չէ... միտքս դրած եմ, օր մըն ալ չնորհրով թէքմէ մը պիտի զարնեմ իրեն։ Թող կորսուի երթայ զինուոր ըլլայ պարէմ տէ խելքը զուլը գայ. ասանկ մարդոց՝ անանկ կը վայլէ։

Արդէն անանկ կ'երեւայ որ մենք այս գործին մէջ ալ թօի պիտի նետենք, քանի որ սպասաւորիս նման ճողպարիսները չառցած են... բայց միտքս դրած եմ, եթէ այսօր թօի նետեմ, վաղը վարժապետ պիտի ըլլամ, որովհետեւ սէրմայէսիդ զէնաթ է, կը բաէ որ զօլալը օձիք մը դնեմ, ձեռքս պաթօն մը, բարե, Աստուծոյ բարին՝ երկու տիրէմ կեղծաւորութիւն, կէս օխա խարդախութիւն, լմնցաւ գնաց, անկէ ետքը թըռնկ ամառ կանա առի՞ մի, զլխարկս աման կը ծոսեմ եւ կ'սկսիմ ասոր անոր քիթին խնդալ որ ինծի պէս էնային փաթա կուտան, հա՛, հա՛, հա՛ (կ'սկսի բարձրաձայն խնդալ)։ (Այս միջոցին ծառան ներս կը մտնէ)։

ՏԵՍԱՐԱՆ Դ.

Նոյն եւ սպասաւոր

Սպասաւորը — (Կ'երեւի թէ օրիալը քէսաթ ըլլալուն վարպետիս խելքին եկած է)։

— Ահա ասի՛կ, ատէ՛ք լիթան (ձեռքը կուտայ)։

Ճաշարանապետը. — Ծօ՛, մինչև հիմա ո՞ր ճիհէն նէմ եղած էիր։

Սպասաւորը. — Բիշ մը գործ ունէի տէ դուրս ելայ։

Ճաշարանապետը. — Ծօ ի՞նչ գործ։

Սպասաւորը. — Կարեւոր պէտք։

Ճաշարանապետը. — Կարեւոր պէտքդ ի՞նչ է որ։

Սպասաւորը. — Կէսօրին քիշ մը խաչած ֆասուլիա փիալի կերած էի տէ...

Ճաշարանապետը. — Է՛, ետքը։

Սպասաւորը. — Սանկ փորս սանձի մը մտաւ տէ...

Ճաշարանապետը. — Է՛, չուտով ըսէ, ետքը։

Սպասաւորը. — Ետքը, պողպատախնեքուս մէջ ընդհանուր ժողով դումարուած ըլլալով՝ կ'լրիւթիւ մը կար։

Ճաշարանապետը. — Ծօ չան սուռաթ, ատոր համար դուրս կ'երեն։

Սպասաւորը. — Այո՛, գործարան գացի։

Ճաշարանապետը. — Ատանկ չըսե՛ս որ հասկնամ. ծօ չըլլայ որ դուն ալ զօլէնայէ բռնուած ըլլաս եւ այդ պատճառաւ խանութս քառանթինայի տակ առնեն. ո՞վ ըսաւ քեզի քի առտուընէ մինչև իրիկուն էչու պէս զընտելամիշ ըլլաս տէ, հիմա ալ ամանկ պարծնաւ։

Սպասաւորը. — Չէ՛, էֆէնալիմ, կէցէք որ աղուոր մը պատմեմ։

Ճաշարանապետը. — Ծօ պատմելիքդ պատմեցիր, ասան ի՞նչ մնաց քի պատմես։

Սպասաւորը. — Վարտիքիս ուշխուրը փախեր էր, մինչև մէջը անցուցի նէ հոգիս ելաւ։

Ճաշարանապետը. — Է՛ ա՛լ պէտք չունիմ. լոէ՛, լոէ՛ անամօթ, չատ մի խառնեք հիմա հոտն ալ պիտի հանես։ (Կ'սկսի լիթան կարգաւ բարձրաձայն) Խալլամա, քեօփէ, զըզարբմա, փիլաֆ։

Ապաստաւորը (Մեկուսի). — Թէքմիւ լաֆ ըլլան, լաֆ, ուրիշ բան չկայ մէջտեղը:

Ճաշարանապետը. — Գարնը եարբդ, գուզու ֆեպապը, բարիիւն քալա:

Ապաստաւոր. — Այսօր խամսին կը փչէ կոր հալա:

Ճաշարանապետը. — Բան մը մոռցուեր է հոս, տո՛ւր նայիմ սա օգդս խալիմը (բարձրաձայն) զապալ պասը, ֆասուլիա բիյալ:

Ապաստաւոր. — Միւսերի չըլլալէն ետքը, վարպետ, իսթէիյինի եալ:

Ճաշարանապետը. — Բաքաքես, ֆերիվիզ:

Ապաստաւոր. (Երթալէն աչքիս ետևումսնալս կ'երեւիս). — Վարպետ, ապուրը չը մոռնաս:

Ճաշարանապետը. — Ապուրը ինչ է:

Ապաստաւոր. — Զօրպա, չնս գիտեր:

Ճաշարանապետը. — Զօրպա չըսնս սըւոր քի ամէնքնիս ալ հասկնանք, սըւոր կերած ապուրը նայէ:

Ապաստաւոր. — Տահա չեփեցաւ քի ուտեմ:

Ճաշարանապետը. — Զաթը քու խելքդ միտքդ ուտելու ետեւէ է:

Ապաստաւոր. — Պատիւ կը պահանջեմ:

Ճաշարանապետը. — Ա՛ն սա լիթան տէ տար մասային վրայ գիր որ միւշտէրինները կարդան:

Ապաստաւոր. — Փա՛ռք Աստուծոյ, հիմակուհիմայ ճանճերէն զատ ուրիշ միւշտէրի չունինք:

Ճաշարանապետը. (Ոտքի ելնելով և սպասաւորին դառնալով). — Քե՛զ տեսնեմ, աչքդ բա՛ց, նայէ որ եկող գացողներուն անանկ պօլ պօլ կերակուր չը լեցնես, փառանին ալ չառած օձիքնին թող չիտաս, քե՛զ տեսնեմ: (Կ'երթայ):

ՏԵՍԱՐԱՆ Ե.

Ապաստաւոր առանձին

(Թօղախը ձեռքը առնելով կ'սկսի ճանճերը քշելու)
Գը՛շ գը՛շ գը՛շ գը՛շ գը՛շ... Ի՛նչ ալ աներես բաներ են, աղբար, կը վաճառես, նորէն կուզան, գըշ գըշ գըշ... Քէշկէ այս ճանճերուն կէսին չափ միւշտէրի եկած ըլլային հիմա, էհեա եղած էինք իրաւ որ:

Հիմա ձմեռ է տէ այսքան ճանճ կայ, հապա ամառը... տեսնենք ընտո՞ր զլուս պիտի ելնենք ասոնց հետ. էզախանաները մաճիւն մը կը ծախեն կոր կ'ըսեն, չըլլայ նէ անոնցմէ ծախու առնելու և հոս դնելու է որ վրան փակին. ասիկա խօլայ բան է, վաղը կը նայինք այդ գործին:

Է՛, չէք գիտէր ի՛նչ տանկալախ մարդ է վարպետս. անցեալ տարի 100 ոսկի դրախտմայով ալջիկ մ'առաւ, պարէմ բա՛ն մը ըլլայ առածն ալ, ի՛նչ է նէ, ան փառայով մանիֆաթուռայի խանութ մը բացաւ, ամէն օր ալ խանութ՝ տուր մը տեղը կառքով կ'երթար կուզար, ոտքը գետինը չէր դպէր, օրը երկու անգամ կ'ածիլուէր, գիշեր չէր ըլլար որ թէատրօ չերթար, հիմա ալ պէլքի ասկէ ելաւ նէ չիտակ թէատրօ գացած է նորէն, կնիկն ալ անդին, ամէն չաքաթ նոր մօտա ֆիաթան կը շնէր, երկու օրը անգամ մը նոր շափսա կարել կուտար, չիֆթէ չիֆթէ սպասաւորներ ֆըռըլտախի պէս էթրաֆը կը դառնային, տեսնողներն ալ կը կարծէին թէ վիքթորիա թաղուհին է և կամ Ալիօնին կնիկը: Մեղքէս լակոտ մ'ալ ունեցաւ, ասոր համար ալ սիւտանաներ, տատաներ բռնուեցան, ուտելիքներուն հատը հիսապը չի կար, իսկ Պօմարչէին մէջ խաղալիք չը մնաց որ տուն չը կրէին, անանկ ըրաւ որ առած թրախտային տակէն մտաւ վրայէն ելաւ ու վերջապէս թօփ նետեց, ետքն ալ իրեն պէս

էշու մը վրայ երկու քիւֆէ բեռցուցած՝ սկսաւ տունէ տուն հաց բամենլ, բայց ամէնուն ալ վէրէսիյէ տալով զարձեալ թօփ նետեց, հիմա ալ այս ճաշարանը բացած է որ խելքովը փարա պիտի վաստկի, բայց չի գիտէր որ ինծի պէս էնայինները կը կշտացնէ կոր: Բայց նայինք ասոր վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ: Կարծեմ ասանկ երթալու ըլլայ նէ շատ չը քչեր մէկ ժամէն թօփ կը նետէ արդէն. այս ըսածիս համոզուելու համար՝ քիչ մըն ալ համբերեցէք, դուք ալ պիտի զարմանաք թէ մարդ ընտիր թօփ կը նետէ եղեր:

Աշխարհի գործերուն մարդուս խելքը չի հասնիր. տակաւին ամէնքնիս ալ ֆուռուհներով հաց պէտք է ուտենք որ շատ բան սորվինք: Տեսա՞ք եւ, առտուընէ ի վեր սիֆթա մը չըրինք, պարէմ եկող գացող չը կայ նէ, ես իմ փորս կշտացնեմ. երթամ կերակուր բերեմ ու նստիմ աստեղ փառաւոր մը ճաշեմ: (Կ'երթայ եւ գալով կ'սկսի անյադարար ճաշել եւ կ'երգէ):

Խելք ունէ՞ր վարպետ դո՛ւն
Որ ինծի պէս պօշ մարդուն,
Ճաշարանդ յանձնեցիր,
Ես՝ հոս եմ, դուն՝ հոս կեցիր:

Ասանկ աշուոր տիւղ օղին,
Խերն անիծեմ չը խմողին,
Հատ մը կըսեն օղտակար,
Ես կը պարսլեմ մէկ տակաւ:

Վա՛յ պապանըն... այս տօլման
Հում մընացեր է լըման...
Վնաս չընիր բայց այսքան,
Ես կը մարսեմ հիմա ան...

(Կ'ուտէ)

Տեսա՞ք կարմուկ այս գինին
Շամբանեայ է՛, չունի՛ գին,
Հետը կ'երթայ լաւ պիւֆտէք
Հիմա չուանք ե՞րբ ուտենք...:
(Կ'ուտէ)

Պօլ եաղով մ'ալ՝ որքան լաւ
Եփեր է, տես, այս փիլաւ՝
Պիտի ուտեմ չորս պնակ,
Որ բացուի ձեր ախորժակ:

ՏԵՍԱՐԱՆ 2.

Ապասաւորը եւ երեք գլխարկաւորներ

(Մեկըն, Գասպար, Պաշտասար ճաշարան կը մտնեն)

Ապասաւորը (Տեղէն ցատկելով) — Վարպետին աչքը լոյս, եաղը միւշտէրիններ եկան, հրամանե՛ք, (սեղան կ'առաջնորդէ զանոնք, որին գլխարկը, որին պաստօնը կ'աւնէ ձեռքերնուն եւ պատէն կը կախէ ու լիթան կը դնէ առջեւին):

Մեղին. — Ա՛, ասիկ, հոս եկանք, ի՞նչ պիտի ընենք սակայն:

Դասպար. — Ամեն տեսակ կերակուրներ ուտելով փառաւոր տեսակէն փորերնիս պիտի կշտացնենք:

Պաշտասար. — Գիտցած ըլլաք որ միլիւմ մը չունիմ վրաս:

Մեղին. — Ես նորէն թարիֆէ մը ունիմ:

Դասպար. — Եղբայրներ, ի՞նչ կը մտածեք, հիմա փորերնիս կշտացնենք, վերջը Աստուած ողորմած է:

Պաշտասար. — Աստուած վերէն իջնելով մեր կերածներուն դրամը վճարելու չէ՞ հա:

Մեղին. — Զէ՛, ասանկ չըլլար, հիմակուընէ պէտք է

հնարք մը մտածենք, քանի որ որոշեցինք ձրի ճաշել այս գիշեր :

Դասպար. — Հէլէ փորերնիս կշտայնենք վերջը ստակ չը վճարելը գիւրին է :

Պաղտասար. — Ուզենք չուզենք, ստակ չը պիտի վճարենք, քանի որ երեքնիս ալ կուտ մը չենք բռներ :

Մեյրն. — Սպասաւորը կեցեր, ապուշ ապուշ միղի կը նայի, հրամանի կ'սպասէ, չո՛ւտ, հնարք մը մտածեցէք :

Դասպար. — Դիւրին միջոց մը ես խորհած եմ, միայն ինծի հետեւեցէք :

Պաղտասար. — Շատ աղէկ :

Մեյրն. — Ի՛նչպէս . . . :

Դասպար. — Ականջնիդ տնկեցէք որ ըսեմ. երբ լուտեսակէն փորերնիս կշտացնենք ու ոտքի ելնենք՝ ես դրամը վճարելու կ'ըլլամ, դուն չես ձգեր դուն վճարելու կ'ելլես, աս չը ձգեր. ան վճարելու կ'ըլլայ՝ ես չեմ ձգեր. դարձեալ ես տալու կ'ըլլամ, դուն կ'արգիլես, դուն տալու կ'ըլլաս, միւսը չը ձգեր. վերջապէս, մինչև վերջը ասանկ կը շարունակենք և իրարու չենք ձգեր վճարել, ասանկով իբր թէ վէճ մըն է մէջերնիս կը ծագի, սպասաւորը ուզէ չուզէ պիտի միջամտէ. անկէ ետքը ես քան մը պիտի առաջարկեմ՝ դուք ինծի համաձայն պիտի զրոնուիք և պիտի տեսնէք թէ ի՛նչպէս փառաւոր կերպով օձիքնիս պիտի ազատենք ասկէ :

Պաղտասար. — Աշխարհի է՛ն հրաշալի գիւտը :

Մեյրն. — Սքանչելի խորագիտութիւն :

Դասպար. — Օն, ուրեմն ալ հանդարտ սրտով և ապահով կերակուրները կրնանք ապսպրել (լիթան ձեռք առնելով կ'սկսի կարգալ) — Խաշլամա, քեօթի, գրգարքմա, փիլիմ, զարնը Եարըգ, գուզու-քեպուպը :

Պաղտասար. — Ծօ՛, դառնուկ ալ կայ եղեր :

Մեյրն. — Այնքան անօթի եմ որ դառնուկ չէ գոմէջ մըն ալ ըլլայ պիտի ուտեմ :

Դասպար (Շարունակելով) — Բաքիեան քաւասի, գալագ պասը, Ֆասուլիա :

Պաղտասար. — Եւ, Ֆասուլիա ալ կայ եղեր, ուրեմն լուծողականի պէտք չի կայ . . . :

Մեյրն. — Արդէն ես ալ չարթեմ մը ի վեր խապօրդ եղած եմ, աս Ֆասուլիան աղէկ բաթ եկաւ :

Դասպար. — Ամա սապօրօրդ էք եղեր, անօթի գայլերը դարձեր էք ինչ էք եղեր. հէլէ քիչ մը կեցէք սա լիթան վերջացնեմ :

Պաղտասար. — Այդ լիթային լիննալուն սպասենք նէ, մենք ալ ասդին կը լիննանք :

Մեյրն. — Ճանրմ ձգէ որ կարդայ, կարելի է տահա աւելի աղէկ բաներ կան :

Դասպար (Կը շարունակէ կարգալ) — Բաքաթիս, քեօթի, չօրպա : Հա՛, հիմա ալ կերակուրները կրնանք ապսպրել. դուն ի՛նչ պիտի ուտես :

Պաղտասար. — Ես չօրպա մը, վրայէն գարնը Եարըգ մը :

Դասպար. — Դո՛ւն, Մելքոն,

Մեյրն. — Ես Արզաւրմա մը կ'առնեմ էն առաջ. վերջն ալ կը մտածեմ :

Դասպար. — Ես մտածելու պէտք չունիմ, ամէն տեսակէն ալ պիտի ուտեմ, որովհետեւ առտուընէ ի վեր փորս տալու կը դարնէ կոր :

Պաղտասար — Իմա ալ դուռնա :

Մեյրն. — Իմ ստամոթս ալ պասս կ'ընէ կոր :

Դասպար (Պատառաքալը չիչին դարնելով) — Ինծի նայէ, կառսօն :

Սպասաւորը. — Հրամայեցէք :

Պաղտասար. — Եկէք առաջ մէյ մէկ չօրպա խմենք ամէնքս ալ :

Մեղին. — Թող անանկ ըլլայ, հայտէ մեղի առաջ մէյ մէկ չօրպա բեր:

Սպասաւորը. — Ալէ՛սթա, հէլէ որոշում պուին պէ, այսօր էն քիչը մէյմէկ ոսկի պիտի զարնենք սա մարդիկներէն. մէկը Մանթաշօֆին, միւսը Ռօշիլտին, մէջտեղինն ալ Ամերիկացի միլիօնատէրին կը նմանի կոր: (Գ'երթայ):

Մեղին. — Պարոն Գասպար, այսօր ուղածիդ չափ կրնաս ուտել, քանի որ դուն խորհեցար ասանկ ձրի ու փառաւոր ճաշ մը տալ մեզի:

Գասպար. — Առանց մէկ կուտ վճարելու պիտի ուտենք, քիչ մը վերջը կը տեսնէք ու կը զարմանաք. չը մոռնամ ըսել թէ ճաշարանապետը բոլորովին պիտի ապշի, իսկ սպասաւորը փայտ պիտի կտրի:

Սպասաւորը (Ներս մանկելով կերակուրները կը բերէ) — Ահաւասիկ, հրամանեցէ՛ք:

ՏԵՍԱՐԱՆ Է.

Նոյնի եւ սպասաւորը

Պաղտասար. — Այս չօրպան ալ այնքան տաք է որ, կարծես թէ կրակի վրայ երած են:

Մեղին. — Աճապարելու պատճառ մը չունինք, թող քիչ մը պաղի:

Գասպար. — Բայց անդին ալ մեր ստամոքսները կը պաղին:

Պաղտասար. — Վնաս չունի, մենք ալ քիչ մը կը խօսինք մինչև որ պաղի:

Մեղին. — Բաւականա՞ծ թիւնը իրաւ մեծ արհեստ է:

Գասպար. — Անշուշտ, արդէն քսակահատները աշխարհի է՛ն հարուստներն են, քանի որ ուղածին կրնան ձեռք ձգել:

Պաղտասար. — Եթէ չը բռնուին սակայն:

Մեղին. — Քաջութիւնը չը բռնուելու վրայ է արդէն:

Գասպար. — Ես այս տարիքս եկած եմ, կրնամ ըսել թէ աշխարհ կողոպտած եմ:

Պաղտասար. — Եթէ այսօր ալ յաջողիք, այն ատեն պիտի հաւատամ ըսածիդ:

Մեղին. — Հա՛, հա՛, հա՛, ըսել է դեռ կը կասկածիս թէ չպիտի յաջողինք:

Գասպար. — Բնա՛ւ կասկած մի՛ ունենաք, դեռ անցեալները բան մը ըրի, աշխարհ մաս խածաւ:

Պաղտասար. — Պատմէ՛ տեսնենք, ի՞նչ է եղեր:

Մեղին. — Ականջս քեզի է (կ'սկսի ուտել), դուն պատմէ՛:

Գասպար. — Կեցէ՛ք, ես ալ փորս կշտացնեմ որ ախորժակով պատմեմ: (Բոլորը մէկէն կ'սկսին ճաշել):

Սպասաւորը. — Անօթի չուներու պէս կը լափեն կոր չօրպան. կ'երեւի թէ քառանթիւնայէն նոր երած են ասոնք:

Գասպար. — Դեռ Աղամ Եւան չը ծնած, օր մը Պալաթիոյ կամուրջէն կ'անցնէի. մարդ մը ձիով կ'երթար քովէս, կարծես թէ սատկած էջու վրայ նստած էր. ըսի իրեն, բարեկամ, ձին անանկ չեն քշեր, վա՛ր իջիր որ քեզի սորվեցնեմ. Ախմաթը չիք հագուած հագուստներէս խաբուելով՝ ձիէն վար իջաւ, և ես խոկոյն հեծայ ու մարակելով՝ ձիով միով անյայտացայ իր քովէն... Նիքօլա, պիր տահա կէօրիւրսէն իքի օլա. մարդը հալէն կ'սպասէ կոր որ պիտի վերադառնամ:

Պաղտասար. — Իրաւ որ, ասիկա աշխարհի եօթը հրաշալիքներուն կարգը կրնայ դասուիլ. ես ալ ասկէ 71 տարի առաջ, օր մը, Բարիդի Լգնանան դոնարաւաճառատունը մտայ:

Մեղին. — Աս ո՛րքան երկարապատում տեղ ես մտեր, աղբա՛ր:

Պաղտասար. — Պա՛թում չեմ ըսեր կոր, Ֆրանսայի

151528

Մեղին. — Սառցի կ'ըսէ՞ք կոր, անանկ է նէ այդ խոփած ձերունին թող այս անգամ ալ մեր երեսնէն թօփ նետէ, ինչպէս ինք ուրիշին իրաւունքները յափշտակեց նէ, մենք ալ իրեն ընենք որ երթայ խելքը զլուսը գայ։

Գասպար. — Կարելի է կաթուածահար ալ ըլլայ, ատ չենք գիտեր։

Պաղտատար. — Մենք խորերնիս կշտացնենք տէ, ուղէ նէ թող անկէ ետքը հոգին ալ փչէ, ատ ալ մեր փոյթը չէ։ (Սպասուորը չիշերը բերելով սեղանին վրայ կը զննէ)։

ՏԵՍԱՐԱՆ Ը.

Մեղին. (Գինին չիշը վեր վերցնելով) — Օ՛, աղէկ գինի կ'երեւայ կոր, մէյ մէկ հատ անկենք։

Գասպար. — Այս պատուական չամբանիայով կ'արմէ որ մեր Երեւակ Զինակցութեան յաջողութեանը համար բաժակ պարպենք։

Պաղտատար. — Ես ալ քէօփիւքլիւ պերայովս կը մանակցիմ ձեզի։

Մեղին. — Ասանկ ձրի տեղ գտեր ենք, հոս չը խմենք տէ ո՛ւր պիտի խմենք (կը խմեն)։

Գասպար. — Բնա՛ւ հոգ մի՛ ընէք, ասանկ երթալու ըլլայ՝ տակաւին ճաշարանասեանին ֆըշիններն ալ պիտի պարպենք։

Սպասուոր. — (Վայ տակաւի արարածներ, կը տեսնէք կոր ես սա փիս պոլտոնները՝ ջուրի տեղ չամբանիս կը խմեն կոր)։

Պաղտատար. — Մարդս չը խմած՝ զործ չի կրնար տեսնել։

Մեղին. — Այդօր մարդուս իսկնն է արդէն... ներեցէք Պ. Գասպար, ամօթ չըլլայ հարցնել ամմա, դուք ձեր արհեստը ո՛ւր տեղ ե ո՛ր համալսարանին մէջ կ'աւարեցադործած էք...։

Գասպար. — Աթէնքի Բէթքիներու կիճնաղիօնին մէջ, իսկ դո՛ւք, Պ. Մեղին։

Մեղին. — Ես Ամերիկայի Բօլիքիքսիքը զօլէմին մէջ, ուրկէ լիսանսիէի վկայական ալ առած եմ։

Գասպար. — Իսկ դո՛ւք, Պ. Պաղտատար։

Պաղտատար. — Ես Բարիդի պուլժաններուն վրայ, չէք հաւատար նէ անաւասիկ վկայական (ծոցէն խիստ խոշոր թուղթ մը հանելով ցոյց կուտայ)։

Մեղին. — Աղբա՛ր, չարձա՛ֆ է ի՛նչ է ատկա...։

Սպասուոր. — (Այս մարդիկը անպատճառ պահքէներ ըլլալու են որ պանքնօթներու հետ կը խաղան կոր, հասկցուեցաւ որ մենք ասոնցմէ շատ գրամներ պիտի քաշենք)։

Գասպար. — Բարեկամ, Աթէնքի քէֆթիներու վկայականը թէեւ ասոր չափ խոշոր չէ, սակայն՝ աշխարհի բոլոր վկայականները կը գերազանցէ. հոն քաշ կահաւանները ասանկ չիտակ պատէն վեր կատուի պէս կը մաքցին։

Պաղտատար. — Ի՛նչ կ'ըսես, զարմանալի՛ բան, նոր կը լսեմ ատկա։

Մեղին. — Ինձ ալ անհաւատալի կը թուի չիտակը։

Գասպար. — Օր մը փորձը ձեզի ցոյց կուտամ, հիմա մէյմէկ գինի խմենք հէլէ (կը խմեն)։

Պաղտատար. — Է՛, ուրիշ ի՛նչ պիտի ուտենք նայինք։

Մեղին. — Ան չէ ամա, սա՛ լիթան անգամ մըն ալ կարգայի՛ր, հէլէ նայինք ի՛նչ կայ մէջը. չիտակը ըսելով իմ փորս դեռ անօթի է։

Գասպար. — (Լիթան ձեռք տանելով) Կարգամ մօթի ըրէք, քսվուֆ կեօֆալ, սիւրլան, եփեփ խասայիֆի, շամ խասայիֆի, քիլ խասայիֆ, բուլուֆա բարլար, այլա գոմբօսթ, բազլալա, իմրեկ հեկվար, բափանի, բամագան հեկվար, զրզլիք խօւաֆ, գայմաֆ, son-sourմա։

Պաղտատար. — Հայտէ նայինք, սա հրաշքդ ցուցուր այս գիշեր տէ (ժողովուրդը ցոյց տալով) սա մարդիկներն ալ թող բան մը տեսած ըլլան :

Մեղին. — Յոյսերնիս քու վրայ դրած ենք. վերը Աստուած վարը դուն :

Գաւապար. — Բիշ մը վերջը պիտի տեսնաք. զոյլը զոյգէն գողացաւ, Աստուած տեսաւ զարմացաւ :

Պաղտատար. — Սա մահալլէպին ալ լինցնիմ : Եւ խանիս ձեռք չը տուած սա՛ տեղէն զուրս ելլենք նէ՛ Զարխաբանին մոմ վառելու պիտի հրթամ :

ՏԵՍԱՐԱՆ Ժ.

Նոյնք եւ Սպասաւորը

Սպասաւորը. (Մահալլէպին և սուրճերը բերելով) — Ահա՛ւառիկ :

Մեղին. — Մեր պալատքը ի՞նչ եղաւ :

Սպասաւորը. (Ձեռքը թուղթ մը կարդալով) — 49 պնակ կերակուր, 35 չիշ պիրա, 68 չիշ շամբանիս :

Գաւապար. — Տահա տահա :

Սպասաւորը. (Շարունակելով) — Մէկ ոչխար, երկու կով, երեք մանտա :

Պաղտատար. — Եուհա՛, մանտա չէ՛, աէվէ է. (ընկերներուն դառնալով) ելլա՛յրներ, մենք երբ այսքան կերակուր կերանք :

Մեղին. — Մենք գինքը խաղըխլամիշ ընելիքէն, ան ելիր է մեզի խաղըխ նետել կ'ուզէ :

Գաւապար. — Ինչո՞ւ պարապ տեղը կը յուզուիք, թող ուզածին չափ կարգայ, քանի որ դրամ չպիտի վճարենք ի՞նչ հոգ կ'ընէք կոր :

Պաղտատար. — Կ'երեւի թէ սալօզը այդ կարեւոր կէտը մոցեր է :

Սպասաւորը. (Բարձրաձայն կը զուժարէ) — 4՝ 6 ալ 20, 5 ալ՝ 18, 6 ալ՝ 40, 8 ալ՝ 35, 9 ալ՝ 50, 1 ալ՝ 59, 4 ալ՝ 42, 5 ալ՝ 75, զբուշները իրաւ մոցայ, ան չէ ամմա, քանի՞ ոսկի եղաւ. հա՛, ա՛, ա՛, 75 գրեմ որ չի մոռնամ... : Գալով զբուշներուն՝ 3 քաֆէ՛ 10 ֆրանք կ'ընէ. համազուժաւ 75 օսմ. ոսկի, 15 ֆրանք, 1 անդու ոսկի, 2 քրիմից, 50 զըշ, 60 մանէթ, 100 մասք, 200 զուռօն, 2 երկուքնոց, մէկ մէկնոց, 10 լէյ :

Մեղին. — Հէ՛յ, օ տէյիլ ամա, այս մարդը ի՞նչ հաշիւ կ'ընէ կոր :

Գաւապար. — Կ'երեւի թէ պանքան դրած ոսկիներուն ֆայիզը կը հաշուէ կոր :

Պաղտատար. — Ձէ՛ ճանըմ, կովերուն, մանտաներուն հաշիւը կ'ընէ կոր թերեւ. Գոէտի Լիօնէի պանդային աղէկ տիրէքթօս կ'ըլլայ այս մարդը :

Մեղին. — Է՛յ, կասօն, որքա՞ն է եզեր մեր պարաքը :

Սպասաւորը. (Նորէն կ'սկսի կարդալ) : 75 օսմ. լիրա, 1 անդլիական, 15 ֆրանք, 50 զըշ, 60 մանէթ, 100 մասք, 2(1) քուռօն, 10 լէյ :

Գաւապար. (Ժողովուրդին նայնլով) — Ահա մենք մեր ընտանիքին մէկ տարուան ծախքը՝ ասանկ մէկ գիշերուան մէջ կը վառնենք :

Պաղտատար. — Մեղի պէս ձեռքըլմեները ասանկ կ'ըլլան :

Սպասաւորը. — (Ինքնիրեն, ետքմա չի կա՛յ, ևս այս դրամը ամբողջութեամբ իմ վարդեալիս չիմ տար... :)

Գաւապար. (Ոտքի ելնելով և զրպանէն թուղթ մը հանելով և ընկերներուն դառնալով) — Ահաւառիկ հիմա եւ իբր թէ դրամ տալու կ'ըլլամ, զուն թուէս բռնելով եւ ձգել (զրպանէն պանքնօթ մը կը հանէ և գէպի կառչած յառաջանալ կը ձեւացնէ, Պաղտատար թեւէն կը բռնէ) :

Պաղտատար. — Ո՛հ, դուք մի՛ տաք, ես պիտի տամ արդէն :

Մեղին. — Ի՞նչ կ'ընէք, ո՛չ դուռն պիտի վճարես և ո՛չ ալ ան... Ես պիտի վճարեմ :

Գաւապար. — Ձէ՛, բնա՛ւ չեմ ընդունիր, այս գիշեր դուք իմ հիւրերս էք... պէտք է որ ես վճարեմ ապա թէ ոչ՝ չեմ ձգեր որ ասիէ մեկնիք :

Պաղտատար. — Անկարելի՛ բան է, ես պիտի վճարեմ :

Սպասաւորը. (Միջամտելով) — Ի՞նչ է վէճերնիդ, կրնանք հասկնալ :

Գաւապար. — Ճանրմ, կերակուրներուն դրամը պիտի վճարեմ, չեն ձգեր որ վճարեմ :

Պաղտատար. — Անանկ բան չըլլա՛ր (ձեռքը գրպանը խօթելով), ահա ես անգլիական մը ունիմ, ան պիտի աւրեմ :

Մեղին. — Բնա՛ւ երբէք, չեմ ընդունիր, կառսօ՛ն, չըլլայ որ փարա մը առնես, այս գիշերուան ծախքը ամբողջովին իմ վրայ է :

Գաւապար. — Ասանկ խայտառակութիւն չըլլար, ձգեցէ՛ք որ ես վճարեմ :

Պաղտատար. — Ձեմ ընդունիր, կառսօ՛ն, այս երկուքէն ստակ մը չառնես պիտի, հա՛, վերջը գէշ կ'ըլլայ :

Սպասաւորը. (Ժողովուրդին դառնալով) — Ալլա՛ն, ալլա՛ն, այս ի՞նչ փորձանք հանեցին ասոնք զլիսուս այս գիշեր (ու երեքներուն դառնալով) վճարեցէ՛ք ահ, որերնիդ կ'ուզէք վճարեցէ՛ք :

Գաւապար. — Ես այս գիշեր ինքզինքս կ'սպաննեմ, եթէ ձեզի մէկ ստակ վճարել տամ :

Պաղտատար. — Կրնաք նէ դուք ալ գրամ վճարեցէ՛ք, ես ալ ինքզինքս այս թաւանէն կը կախմ :

Սպասաւորը. (Ժողովուրդին դառնալով) Հասկցուեցաւ որ այս մարդիկը իմ գլխուս պէլու եկած են. (երեքներուն

դառնալով) Ինչո՞ւ իրար կ'անցնիք սպասմ, երեքնիդ ալ վճարեցէ՛ք, կը լիննայ կ'երթայ :

Մեղին. — Ի՛նչ, խելքի՞դ եկաւ, ետրմա չի կայ, ասանկ երթալու ըլլայ նէ այս գիշեր փարա վճարել չը կայ... :

Գաւապար. — Ես չը հրաւիրեցի՞ ձեզի հոս... քանի որ դուք իմ հիւրերս էք, ես պարտաւոր եմ վճարել այս գիշեր... :

Պաղտատար. — Կ'աղաչեմ, առ վճարել բառը մէյ մը ձեր մաքէն հանեցէ՛ք (Այս միջոցին աքաղաղը կը խօսի) :

Սպասաւորը. — Կ'աղաչեմ, երկու ժամ մնաց աստուան, աքաղաղները խօսիլ սկսան, սա՛ դրամը վճարեցէ՛ք որ խանութս գոցեմ ահ երթանք... :

Մեղին. — Ես ո՛չ թէ միշտ վաղը առտու, այլ տարին տասներկու ամիս ալ հոս պիտի սպասեմ՝ սըւոնց թող չը տալու համար որ այս կեր սկուրներուն դրամը վճարեն :

Գաւապար. — Ո՛հ, ասանկ բան չըլլա՛ր, արիւ միջոց մը գտնելու է :

Պաղտատար. — Ի՞նչպէս... :

Մեղին. — Ըսէ՛ անոնք, գործերնուս գալու ըլլայ նէ կ'ընդունինք :

Սպասաւորը. — Փա՛ռք քեզ Աստուած (ասոնք խալթ մը պիտի խառնեն ամմա, տեւանք, վերջը բարին ըլլայ) :

Գաւապար. — Բան մը խորհեցայ ես, կառսօ՛ն, կը յուսամ թէ ամէնքնիդ ալ համամիտ կը գտնուիք... եկուր լսիմ մը սա՛ աչքերդ կապենք, որերնիս որ առջ բռնելու ըլլաւ, թող ան վճարէ այդ դրամը :

Սպասաւորը. — Տեսա՞ք մի ես, էն կարճ ճամբան ասիկա է. ան չէ ամա այսքան ատենէ ի վեր խելքերնիդ ո՛ւր էր... :

Պաղտատար. — Ալէկ մատմեցիր ատիկա, ես կատարելապէս համամիտ եմ :

Մեղին. — Իմ ալ ճիշդ միտքէս անցածն սոս էր, ուս-
րիմն չուտով կապինք աչքերը:

Գաւազար. — Շատ լաւ, եկուր նայինք, կառնօն,
ուղածդ եղաւ. (սեղանին վրայէն անձեռոց մը տանելով՝
հանդիսաւոր կերպով կը կապէ աչքերը, իսկ Մեղինն և
և Պաղտատար կը ծիծաղին):

Պաղտատար. — Երանի՜ թէ ես ալ կառնօն եղած
ըլլայի և աչքերս կապելով ինծի ալ դրամ տային:

Մեղին. — Տեսնենք որերնո՞ւս ետխայէն պիտի կըր-
նայ բռնել այս մարդը:

Գաւազար. — Հիմա... քիչ մը սպասեցէք, ամենքդ
ալ կը տեսնէք, հարկաւ մեկերնուս ոտքէն կը բռնէ (ու-
կ'անհարկէ ընկերներուն՝ զգուշութեամբ քիչ մը հեռանալ)
(Մեղինն և Պաղտատար իրենց ոտքերուն ծայրերուն վրայ
կոխելով կամաց կամաց մի քիչ կը հեռանան):

Սպասաւորը. — Եղաւ...:

Գաւազար. — Կեցիր՛ր նայիմ... (Աչքերը կը դնէ).
Եղբայր, աս քիթդ ալ որչա՞փ խոշոր է, աչքերդ աակէն
կ'երեւան կոր (լաւ մը կը կապէ), հիմա եղաւ, բայց քիչ
մը կեցիր որ ես ալ հեռանամ (և ընկերներուն կը հետեւի):

Գաւազար. — Վերջացաւ, հոս եմ:

Պաղտատար. — Ե՛ս ալ հոս եմ:

Մեղին. — Ե՛ս ալ մատուցին տակն եմ. (Կ'անցնի տանն):

Սպասաւորը տուանձին

(Աչքերը կապուած՝ կ'սկսի սեղանին շուրջ դառնալ.
սթոունները կը տապալէ, սեղանին վրայի շէշերը կը շրջէ,
սինակները կը կտորէ...) — Բայց ինչ հարկ կար աչքերս
կապելու, բաց աչքով միթէ չէի՞ կրնար մէկերնիդ բռ-
նել, ինչ որ է, ալ եղաւ ըլլալիքը... Կեցիր նայիմ,
կար/լի է աս կողմերն են (տատամեկով) վա՛յ չունշան-
որդի, աս ալ սեղանն է եզեր, գտնում անանկ է նէ...
հո՛ս ալ մարդ չի կայ... ծօ՛, ո՛ւր էք... ո՛ր ծակը մտաք...

ձայներնիդ հանեցէք անդամ մը որ գիտնամ... մէկ մը
աղայու թիւանս ասանկ աչքկապուկ խաղցած եմ, մէկ մըն
ալ հիմա, այս զիշեր կը խաղամ կոր... վարպետս չը
տեսնէր գոնէ, պիտի կարծէ որ խելքիս եկած է (կ'սկսի
գառնալ). ահապա մասային տակը պահուրտած են ա-
սոնք (կը ծռի և կը շօշափէ), վա՛յ քէօթողուներ, հոս ալ
չը կան, կատուի պէս չորս ոտքի վրա՞յ կը քալեն,
լի՞նչ կ'ընեն կոր ասոնք որ չեն բռնուիր... կը գառնայ):
Հասկցուեցաւ որ ասանկ երթալու ըլլալ. մինչև առտու
բան մը բռնելիք չունինք: Աչքիս մէկը արդէն քէօթ
էր, ասոնք բոլորովին զիս քէօցուցին... բայց չէ՛,
հիմա մէկերնուդ մէկը անսպասաւոր կը բռնեմ, հարկաւ
ձեռքէս աղաթելիք չունիք. պարէմ ասնկ քիչ մը օլտուն
խնդալէք որ ձայներնուդ հասկնամ թէ ո՛ր ծակը մտած
էք... (այս պահուն պատահաբար կոթով աւել մը ձեռքը
կ'անցնի), հա՛, ասիկա աղէկ բառի՞ եկաւ, հիմա ես այս
աւելին կոթովը կը չափեմ անոնց ոսկորները և խերերնին
կ'անիծեմ չունշանորդներուն: Հարկաւ այս աւելին կո-
թին կը հանդիպին իրենք և այն ասան մէկերնուն մէկը
ձեռք կը ձգեմ. (Աւելը կը դառցնէ և սթոունները իրար
կ'անցնին, սինակները կը կտորէ, որուն աղմուկներէն
ճաշարանայեալ անմիջապէս վեր կը վազէ և ճաշարանը
կը մանէ, զարմացական երեւոյթով մը):

Ճաշարանայեալը. — Մենք օղղապաղ կը պահենք
կոր եզեր տէ՛, լուր չունինք. գիտնայի որ սպասաւորս
ասանկ աղուոր գերասանութիւն ալ գիտէ, ճաշարանին
անդ թատրոն մը կը վարձէի և աղէկ դրամ կը շահէի:
Սպասաւորը. — Հա՛, ձայն մը կը վազէ): Ձայնդ անգամ մըն ալ հանէ
(գէպի այն կողմ կը վազէ): Ձայնդ անգամ մըն ալ հանէ
տեսնեմ: (Ճաշարանայեալը ետ ետ կ'երթայ):

Սպասաւորը. — Աստիկ կեցիր որ հիմա պիտի
բռնեմ քեզի (կը յառաջանայ բռնելու ու չը յաջողիր)
նորէն ո՛ւր կորսուեցաւ այս չունշանորդին:

Ճաշարանապետը. — Հիշ ձայն չպիտի հանեմ. նայի՜մ որ որ նպատակը ի՞նչ է որ ասանկ աչքերը կապած՝ ջաղացքի ջարդի պէս կը դառնայ...

Սպասաւորը. — Հա՛, կարծես այս անգամ այս կողմէն եկաւ ձայնը, կեցի՛ր, մի՛ փախիր, ձայնդ մէյ մըն ալ հանէ...

Ճաշարանապետը. — (Չայրացած) Չօք չէ՛յ, խնդա՛մ մի, բարկանա՛մ մի, սատանան ներսիդիէս կըսէ որ սա աթոռը բռնէ խափային զարկ ու լէշը փռէ սատակը, սա էտիդիդին...

Սպասաւորը. — (Չայնին կողմը կը դիմէ):

Ճաշարանապետը. — (Եւ ետ կը քաշուի):

Սպասաւորը. — Հիշ կասկած չը կայ որ հիմա պիտի բռնեմ ետիդիդը:

Ճաշարանապետը. — Տեսնենք ո՛վ որի կախայէն պիտի բռնէ և դուրս նստէ պիտի (բարկութենէն աթոռի մը վրայ կը նստի): Վա՛յ խնդ քէօփէ օղլու վա՛յ... ի՞նչ ըսեմ, թիմարխանէ՛ծիին աչքը քէօռնայ քի ասանկ սօփօլօղները օրթան ձգած՝ խելօքները կապած է...

Սպասաւորը. — Ասոնք նորէն ճաշելու նստան, ի՞նչ ըրին, հիմա ալ ձայներնին սեղանին քովէն կուգայ կոր, բայց ասոր սօնը ի՞նչ պիտի ըլլայ:

Ճաշարանապետը. — Էօլիւ չի գէօը պիտի ըլլայ...

Սպասաւորը. — Ես հիմա ձերին խերը կ'անիծեմ:

Ճաշարանապետը. — Հիմա կը տեսնես թէ ո՛վ որին խերը պիտի անիծէ:

Սպասաւորը. — Ամառա սատանայ բաներ են եղեր որ չեն բռնուիր կոր (կ'սկսի հեղհեղէն ճաշարանապետին մօտենալ...):

Ճաշարանապետը. (Չայրացած, ա՛լ համբերութիւնը հասնելով) — Ի՞նչ կորսուէ առջեւէս, անամօթ խայտառակ...:

Սպասաւորը. (Անմիջապէս վրան խոշոն ուլով) — Հը՛, իշթէ ասանկ կը բռնեն մարդը (ու վայրկեանին աչքերը բանալով), չո՛ւտ, փարաները վճարէ տեսնենք:

Ճաշարանապետը. — Թո՛ւ (երեսին թքնելով), անամօթ սրիկայ, տա՛հա կեցի՛ր ես, կորսուէ՛ աչքիս առջեւէն, չո՛ւտ...:

Սպասաւորը. (Չարմացած) — Վա՛յ պապաւորներն, չունշանորդները խարեցին զիս... Աս լոռուրը աչքերս կապեցին քի՛ որերնին բռնեմ նէ անոնք պիտի վճարեն կերակուրներուն զրամը, բայց երեքն ալ կորսուեր փախեր են:

Ճաշարանապետը. — Դուն ալ աչքիս առջեւէն կորուէ գնա կ'ըսեմ կոր, որի՛կայ (Սպասաւորը դուրս կ'ելնէ): Հէ՛յ վախ, իշտէ հիմա պիտի պիտի լուսն մափ կղայ, թօփ նետեցի նորէն, գնա՛ց: Հէ՛յ անիծեալ ըլլաս, չունշանորդի, Աստուած պէլադ սայ որ այս անգամ ալ դուն զիս կործանեցիր (կը մարի կ'իյնայ):

(Վարագոյրը կ'իջնի)

Ա Ե Ր Ձ

